

Memorandum

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2024

Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw is een regionale vereniging die zich inzet voor het herstel van de biodiversiteit in de wijde omgeving.

De sleutels voor de realisatie van dit herstel liggen in de handen van de lokale besturen. Gemeenten engageerden zich in onder meer het Lokaal Energie- en Klimaatpakt, in het Burgemeestersconvenant, het regionaal Landschap Dijeleland en in het Natuurpark Brabantse Wouden.

Bij een nieuwe bestuursperiode herinneren we de toekomstige gemeenteraadsleden aan de dringende én dwingende uitdagingen waar we voor staan. Deze uitdagingen zijn veelomvattend, vragen een lange termijnvisie en onmiddellijke, soms moeilijke en dure acties.

Herstel het waterlandschap

De opwarming van de aarde beïnvloedt wereldwijd en lokaal de waterbalans. Ons heuvelachtig landschap is bijzonder gevoelig voor erosie, overstromingen en uitdroging. Investeren in een waterbestendig en klimaatrobuust landschap zal bewoners, landbouw en natuur ten goede komen. Woonzones maken integraal deel uit van dit landschap.

Een robuust waterlandschap

- hou het water vast waar het valt : onze belangrijkste waterbuffer zijn de bodems **op het plateau** en de planten daarop. Graslanden, bossen, kruidenrijke wegbermen en, in belangrijke mate, goede landbouwpraktijken houden water vast, zodat het beschikbaar blijft voor de gewassen, en bij hevige regen de risico's op overstroming en erosie beperken.
- neem je **hemelwaterplan** ernstig, investeer ruim en toekomstgericht
- opvang van regenwater in putten, wadi's of vijvers, rechtstreeks of via afvoer in gescheiden rioleringen
- stel een ambitieus plan voor **netto-ontharding** op privaat en publiek domein op, giet het in stedenbouwkundige verordeningen, implementeer het en vooral: **handhaaf** het!
- breng het water terug aan het oppervlak en geef het de **ruimte**: haal overwelfde rivieren terug aan de oppervlakte en ontkoppel waar het kan de honderden bronnen af van het riool. Geef dat water een functie voor landbouwer, natuur, drinkwater of spel. Denk na over wadi's, stedelijke wetlands in overstromingszone's, veedrenkplaatsen, waterspeelruimtes
- de **overstromingsgebieden** zijn gekend: stop daar de bebouwing en reserveer die zones voor natuur, landbouw of recreatie

Biodiversiteit door meer natuurverbindingen in het landschap

Het herstel van de biodiversiteit is een globale uitdaging, waar gemeenten lokaal aan moeten bijdragen. Isolatie is voor alle plant- en diersoorten de eerste stap tot verdwijnen. Het is voor het herstel van onze flora en fauna van het allerhoogste belang dat wij, degenen die het landschap inrichten, voor verbindingen zorgen.

- Gebruik de **bouwshift-opties** om de laatste overgangen tussen groene zones toch open te houden.
- Doorader de stad met groen, geef voorkeur aan en **bewaar grote bomen**
- Natuurgebieden zijn oases van biodiversiteit en ze hebben een belangrijke maatschappelijke functie. Natuur verhoogt het psychisch en fysisch welzijn, genereert inkomsten, mildert de effecten van de klimaatverandering op temperatuur en waterhuishouding. Het beheer van deze natuur vraagt expertise, is arbeidsintensief en is echter niet gratis.
- In overleg beheerd openbaar groen houdt water vast, verbindt en voedt natuur en verbetert de gezondheid en het mentale welzijn van de bewoners. **Ecologisch beheer van bermen en parken** is niet duur maar **vraagt overleg, expertise en aandacht**: werk eraan, leid je personeel op of vraag eventueel elders (intercommunale) expertise .
- Realiseer de [3-30-300 regel](#) (Dr. Cecil Konijnendijk)
- **Streekeigen** planten en bomen ondersteunen duizenden organismen die samen een fijnmazig en stabiel ecosysteem vormen. Alhoewel ook uitheemse bomen een beperkte bijdrage kunnen leveren aan de productie van nectar en pollen nodig voor algemene insecten zoals de gekweekte honingbijen, is de keuze voor inheemse planten en biologisch plantgoed dankzij hun hogere biodiversiteitswaarden meer aangewezen. Wanneer je kiest voor **cultivars**, opteer dan voor cultivars van inheemse planten.
- Een **zorgvuldig maaibermbeheer** is essentieel. Overleg met andere gemeenten, vraag advies, vertel de burger wat je doet, denk na over de behoeften van de koestersoorten
- **Steun** de burgers/bedrijven die hun tuin/terrein **ecologisch beheren**. Haal bv. snoeihout gratis op (waar dat nog niet gebeurt).
- Neem bomen, hagen van inlandse struiken maar ook minimale verharding (of ontharding) op in de **omgevingsvergunning**. Plastic gras, voortuinen vol betontegels,... leggen, is totaal uit den boze.
- Behoud en verbeter de beschikbaarheid van de resterende groene ruimten: in elke afgeleverde **vergunning** dient te worden opgenomen wat de huidige conditie van de **aangetroffen biodiversiteit** is en hoe die behouden en verbeterd kan worden. Een team van door de gemeente aangestelde (interne/externe) deskundigen dient tijdens het bouwproces de vergunningsvoorwaarden te monitoren en bij te sturen indien nodig.
- Publiek groen is erg belangrijk, maak van nieuwe wijken geen steenwoestijn. Beperk de perceelgroottes om **voldoende aaneengesloten openbaar groen** te verwezenlijken
- Ga respectvol om met **grote, oude bomen**: geef ze ruimte, spaar ze bij bouwvergunningen. Het kost immers tientallen jaren eer een (inlandse) boom een functioneel ecosysteem wordt.
- Denk na over de bescherming en uitbreiding van de **kleine elementen** (KLE) in het landschap, die samen de sterkte bepalen: solitaire bomen, kapellen, holle wegen en hagen. Bescherm ze, samen zijn ze sterk, maar individueel erg kwetsbaar.
- **Kapvergunningen** dienen vooraf ter plaatse gescreend te worden en de voorwaarden (herplantingen) dienen efficiënter gecontroleerd te worden (handhaving) .
- **Koester de spontane begroeiing** in hoeken, lege percelen, op muren en gebouwen, op parkings en kerkhoven, openbare pleinen en haagkanten
- **Versmal** weinig gebruikte (auto)wegen en leg ecologische groenstroken aan, 'Ecostrades' geschikt voor migratie van fauna en flora. Voorzie groenstroken aan beide kanten van deze verkeersluw gemaakte wegen. N253 bermen
- Stop a.u.b met bijkomende (dure) **infrastructuur** (wandel- en fietspaden,...) aan te leggen in hoog beschermd natuurgebied, wat leidt tot nog meer versnippering en verstoring van zeer kwetsbare natuur.
- **Betrek ook de burgers, bedrijven, scholen**,... bij de initiatieven: zij worden zo uw partners en creëren mee draagvlak voor soms moeilijke beslissingen en gedragsveranderingen. Het ontlast ook het werk van de ambtenaren die zo meer tijd krijgen om een coördinerende rol te vervullen.

Lichtvervuiling

- Maak, implementeer (of verbeter) een **duisternisplan**. Duisternis is een voorwaarde voor het overleven van duizenden soorten. Met een wel overdacht en goed uitgevoerd duisternisplan:
 - draag je direct bij tot **herstel** van de biodiversiteit
 - **bespaar** je op energie en investeringskosten
 - geef je niet in op **veiligheid**.
 - **Sensibiliseer de burgers** over het belang van duisternis voor de natuur zodat ook de burgers begrijpen waarom er minimale straatverlichting is, maar ook waarom zij zelf op hun privéterreinen zo weinig mogelijk continu licht laten branden. Het gemeentelijke infoblad kan hiervoor nuttig zijn.
- ⇒ Je kan hierbij rekenen op de praktische steun van o.m. Fluvius en de VVSG.

Landschapsbescherming

- Denk creatief na over de **bouwshift**. De bescherming van de schaarse ruimte, landbouw, landschap én natuur vragen om bescherming tegen de permanente claim vanuit verstedelijking. We willen niemand rechten ontzeggen, maar denken wel dat bouwen niet altijd nog moet op een plaats die in de jaren '70 nog goed bevonden werd. De bouwshift maakt het, via verhandelbare bouwrechten, mogelijk, desnoods over de gemeenten heen, beide doelstellingen (bescherming open ruimte versus behoefte aan woonruimte) te verzoenen. Op het vlak van ruimtelijke ordening is de wereld van vandaag niet meer die van de jaren '70.
- Faciliteer beter en sneller de **nieuwe woonvormen** zoals co-housing, tiny-houses, ... gezien de snelle maatschappelijke en demografische evoluties (veel meer eenpersoonsgezinnen, oudere maar nog zelfstandig wonenden,...)

Mobiliteit

- Door het actiever inbedden en steunen van **voorzieningen voor basisbehoeftes** (voedsel, bakker, medische beroepen, horeca....) is er veel minder nood aan het afleggen van lange afstanden door middel van auto's en dus makkelijker toepassing van het S.T.O.P. -principe (stappen => trappen => openbaar vervoer => personenauto).

Voordelen:

- minder luchtvervuiling, verkeerslawaaï, zware ongevallen, files , wegonderhoudskosten, ...
 - gezonder (fiets, te voet)
 - ondersteuning lokale economie en tewerkstelling
 - meer sociale interactie
- Ook het **verkeer op de autosnelwegen** (E40, E314,...) is een zeer grote bron van **fijn stof** (slijtage autobanden, roetdeeltjes,...) en **lawaaïhinder** (permanente gedruis maar ook pieklawaai door de zgn. knalpotterreur). Wij vragen de gemeente om bij het Vlaams Gewest aan te dringen op het verminderen van de **snelheid tot max. 100 km/u**.

Voor een verdere invulling van bovenstaande punten, verwijzen wij graag door naar het **Inspiratieboek van BBL**, dat u [hier](#) vindt. Doen!